

MASA 2

ST360 Sayım Sistemi ve Geiger-Mueller Dedektörü Kullanılarak Yapılacak Deneyler

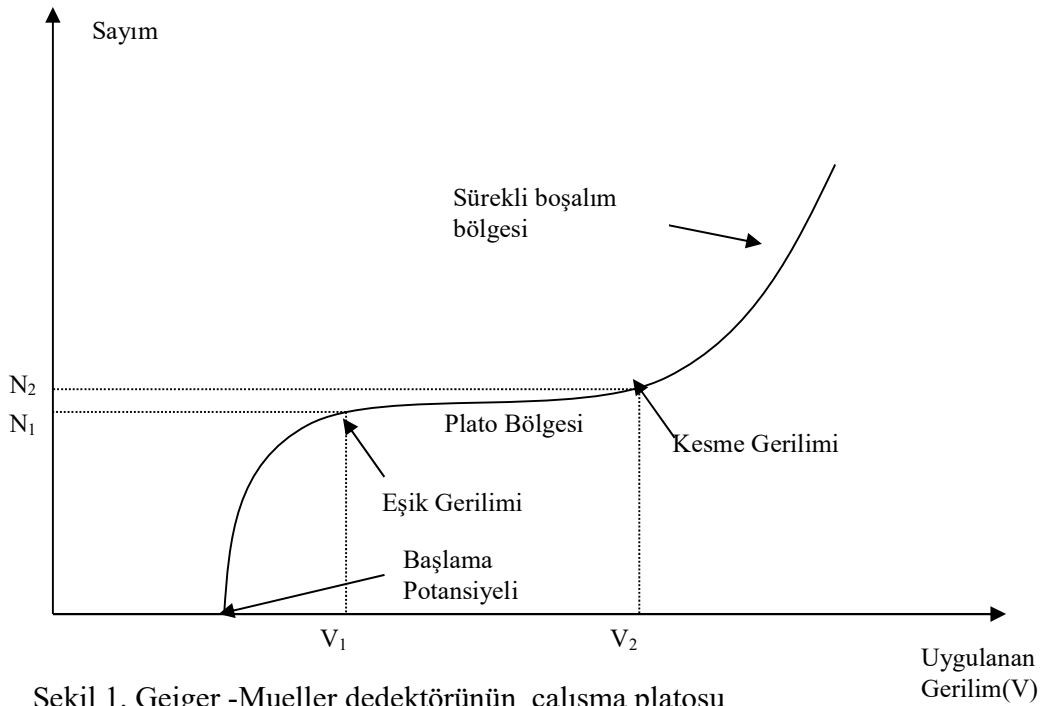
DENEY 1

A) Geiger -Mueller Dedektörünün Çalışma Platosunun Bulunması

Bu deneyin amacı Geiger-Mueller tüpünün çalışma platosunu bulmak ve diğer deneylerde kullanmak üzere uygun çalışma gerilimini belirlemektir.

1. ÖN BİLGİ

Şekil 1’de Geiger-Mueller tüpü için gerilime karşı sayım eğrisi görülmektedir. Bu eğride N_1 ve N_2 arasındaki bölge V_1 ve V_2 çalışma gerilimine karşılık gelir ve bu bölgeye Geiger-Mueller tüpünün plato bölgesi denir.

2. YÖNTEM

1. Deney düzeneğini kurunuz.
2. Cs-137 kaynağını dedektöre yakın bir mesafeye yerleştiriniz.
3. ST360 sayım sisteminde zamanı 30 saniyeye ayarlayınız, gerilimi her defasında 20V arttırarak sayım toplayınız ve elde ettiğiniz değerleri Tablo 1’e yazınız.

UYARI: Gerilim uygularken 1000V’u aşmayınız.

Tablo 1

Gerilim (V)	Sayım	Gerilim (V)	Sayım	Gerilim (V)	Sayım
640		780		920	
660		800		940	
680		820		960	
700		840		980	
720		860		1000	
740		880			
760		900			

3. DEĞERLENDİRME

1. Tablodan yararlanarak Gerilim-Sayım eğrisini çiziniz.
2. Geiger -Mueller tüpünün çalışma gerilimi aralığını aşağıdaki eğim formülünü kullanarak bulunuz.(Eğim değeri %10’dan düşük olmalıdır.)

$$\text{Eğim} = \left(\frac{N_2 - N_1}{N_1} \right) \times \left(\frac{100}{V_2 - V_1} \right) \%$$

3. Çalışma gerilimini platonun %50-70’i arasında bir noktada seçiniz.

B) Sayım Sisteminin Ölü Zaman Düzeltmesi

Bu deneyde Geiger-Mueller tüpüne bağlı sayım sisteminin ölü zamanını bulmak amaçlanmıştır.

1. ÖN BİLGİ

Geiger-Mueller tüpüne bağlı sayım sisteminde yüksek sayımlara (örneğin dakikada 5000 sayım) ulaşıldığında doğru sayımı elde edebilmek için ölü zaman düzeltmesi yapmak zorunludur. Bu deneyde ölü zaman ölçümü için iki kaynak yöntemi kullanılacaktır.

2.YÖNTEM

1. Deney düzeneğini kurunuz.
2. ST360 sayım sisteminin ayarlarını aşağıdaki gibi yapınız.
  - Süre : 60 sn
  - Gerilim : Deney 1.A ‘ dan elde edilen değer.
3. Sr-90 ve Tl-204 kaynaklarını birlikte dedektör penceresine yakın bir mesafeye koyunuz ve bir dakikalık sayım alınız. (R₁₂)
4. Geometriyi bozmadan kaynaklardan birini uzaklaştırınız ve tekrar bir dakikalık sayım alınız. (R₁)

5. 4'de uzaklaştırdığımız kaynağı aynı yerine tekrar koyunuz ve bu kez diğer kaynağı uzaklaştırarak bir dakikalık sayım alınız. (R_2)
6. Aynı işlemi 2 kere daha tekrarlayarak Tablo 2'yi doldurunuz ve sayımların ortalamalarını alınız.

Tablo 2

Deney	R_1	R_2	R_{12}
1			
2			
3			
Ortalama			

3. DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki formülle sistemin ölü zamanını hesaplayınız.

$$T_R = \frac{R_1 + R_2 - R_{12}}{2 \times R_1 \times R_2} \text{ dakika/sayım}$$

2. Gözlenen sayım hızlarının yerine kullanılan düzeltilmiş sayım hızlarını aşağıdaki formül ile elde ediniz. (Bu formül 5000 sayım/dakika üzerinde elde edilen sayımlar için geçerlidir.)

$$R = \frac{R_{gözlenen}}{1 - (R_{gözlenen} \times T_R)} \text{ sayım/dakika}$$

4.UYGULAMA

Sisteminizle dakikada 5000 veya daha fazla sayım alabilecek bir deney planlayınız. Aldığınız sayımları ve ölü zaman düzeltmeleri yapılmış sonuçları Tablo 3'e yazınız.

Tablo 3

Deney	$R_{gözlenen}$	R
1		
2		
3		
4		
5		